

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Šola za ravnatelje

- znanstveni posvet
- Vodenje v vzgoji in izobraževanju

SPODBUJANJE KOMPETENCE UU V SLOVENSКИH ŠOLAH IN VRTCIH

Andrej Koren
Šola za ravnatelje

3.-4. april 2013

Predoslje 39, 4000 Kranj
www.solazaravnatelj.si

VSEBINA

- učenje učenja
- ovire
- spodbude

- Uvajanje kompetence UU sledi mednarodnim vplivom.
- Ali je v skladu s strokovnimi prepričanji?
- Kompetenca: zahteve politik, da vemo, kateri učni dosežki so potrebni, da državljani prispevajo moderni globalni družbi, tako ekonomsko kot družbeni skupnosti.
- Te učne dosežke so poimenovali kompetence in obsegajo kombinacijo znanja, spretnosti, vedenj in vrednot.
- Ključne kompetence so pomembne vse življenje za zaposljivost in vsakodnevne dejavnosti.

- Ne več predajanje naslednji generaciji, saj ne vemo, katere bodo potrebne v 5 ali 10 letih.
- Zamenja jih celovita ideja posameznika, ki združuje njegove vrednote, vedenje, kot so želja učiti se v stiku z in od drugih, cenjenje različnega znanja s kognitivnimi procesi graditve na predhodnem učenju ter zmožnost razvijanja strategij in reševanja problemov za učenje nečesa novega.

STROKOVNI DELAVCI UU1

- učenje metod in strategij, ki pripomorejo k bolj učinkovitemu učenju
- proces, kako se naučiti učiti se
- osvežitev tega, kar že vemo in (delno) uporabljamo
- potrebno se je spreminjati z dijaki
- neprestano usposabljanje z različnimi pristopi
- pridobivanje, sprejemanje ter ozaveščanje znanja

STROKOVNI DELAVCI UU1

- Metakognicija učenja. Kot nabor elementov učenja, ne zgolj posebne spretnosti. Tako gre za globoko in plitvo učenje, motivacijo, odnose med učencem in učiteljem.
- Ne le da znamo, moramo prenesti na druge.
- Vseživljenjsko učenje.
- Osebnostna in strokovna rast.
- Teorija, ki je v praksi težko uporabna.

UU lahko razumemo kot proces učenja, ki usposobi učenca, da ve, kako se najbolje učiti, vključno šolske predmete, a tudi druge pomembne oblike znanja, spretnosti, vedenja in sposobnosti (James idr. 2007).

Evropski parlament (2006) je priporočil ključno kompetenco UU, ki jo definira kot:

- sposobnost prizadevati si in vztrajati v učenju, organizirati lastno učenje, vključno z učinkovitim upravljanjem s časom in informacijami, tako individualno kot v skupinah;
- poznavanje samega sebe in samozavedanje, to je sposobnost, da upravljaš s seboj kot učencem in ocenjuješ, kako napreduje tvoje učenje.

UU GRADI NA PSIHOLOŠKIH TEORIJAH

Vsebuje družbeno-kulturno in kognitivno psihološko tradicijo.

- Družbene spretnosti: učni odnosi, motivacija, samozavest in učne strategije organizirati svoje učenje.

- Kognitivne dimenzije se nanašajo na definicijo v odnosu do zmožnosti za „*pridobiti, obdelati in prilagoditi znanje in sposobnost obvladati ovire*“.

- uporaba spretnosti posameznika v različnih kontekstih

- vseživljenjska dimenzija učenja, s tem ko gradi na predhodnem učenju in mnogoterih okoljih

(Hoskins in Fredriksson 2008)

UU – UČNE STRATEGIJE

Konceptu UU so blizu učne strategije, kar je del našega profesionalizma:

- Učenci povezujejo novo učenje z obstoječim znanjem in izkušnjami.
- Učenci sodelujejo pri določanju tem, vsebin, snovi, projektov in načinov učenja in preverjanja.
- Učitelji gradijo učenje z usmerjanjem, s spremljanjem in v dialogu.

(MacBeath in Koren 2010)

ZATO POGOSTI ODZIVI NA USPOSABLJANJU

- preveč teorije, premalo primerov in metod dela, uporabnih v praksi
- premalo novosti, vse že poznamo
- gre za ponavljanje že znanega in za izmenjavo izkušenj in mnenj s sodelavci

METODE POUČEVANJA

- metoda razlage 74 %
- metoda pogovora 70 %
- metoda demonstracije 44 %
- metoda dela s tekstom 40 %
- hkrati učencem statistično pomembno najbolj vseč delo v paru in skupinska učna oblika
- najmanj individualna in frontalna učna oblika
- razlogi izbire metod razlage in pogovora so učne vsebine, različne značilnosti učencev, njihovo predznanje

(Benčič 2003)

- premočno prevladuje monološki pogovor – ozko vprašanje, vnaprej predviden odgovor, skopa povratna informacija
- zelo malo učno močnejšega produktivnega dialoga, ki omogoča poglobljanje in daje več prostora učenčevemu izražanju in izmenjava idej

(Marentič Požarnik, Plut Pregelj 2009)

4-stopenjska lestvica (ocene pod 3 ali celo 2: učenci redko izkusijo)	Sl. j oš	sš	Mat. oš	sš
Učitelj posreduje učno snov jasno in razumljivo.	3,4	3,2	3,3	3,1
Pri pouku nas učitelj spodbuja, da navajamo lastne predloge in zamisli.	2,9	3,0	2,7	2,3
Pri pouku delamo v skupinah.	2,0	1,9	1,4	1,3
Učitelj nam postavlja problemske naloge, kjer moramo razmišljati in iskati različne ideje za rešitev.	2,3	2,2	2,5	2,2
Učitelj spodbuja projektno, raziskovalno delo, izdelovanje plakatov.	2,1	2,2	1,5	1,2

(Peklaj 2009)

NAČELA UU ZA PRESEGANJE

- imeti skupne smernice, ki podpirajo učne strategije in nam povedo, kakšno vedenje podpira učenje
- kadar je le mogoče, uporabljati metode, ki temeljijo na sodelovanju
- imeti jasne in usklajene kriterije ter postopke
- učenci v procesu učenja doživljajo izzive, proučevanje in raziskovanje
- ustvarjamo priložnosti za refleksijo, kritično vrednotenje in povratno informacijo
- načrtovanje pouka je osredotočeno na dejavnost učenca, ne na učitelja
- pogosteje 'zakaj' in 'kako' kot 'kaj' ali 'kdaj'
(MacBeath in Koren 2010)

OVIRE – SISTEM

- pritisk ministrstva
- ukalupljenost šolstva
- administracija, preveč nepedagoškega dela, birokracije
- prevelika učna obveza, preveč učencev v razredu
- slaba oprema učilnic, premalo sredstev, denar
- obsežen načrt, prepogosti novi učni načrti, premalo ur s posameznimi učenci
- razvrednoteno delo
- nespodbudno šolsko okolje

SPODBUDE – SISTEM

- delavnice učenje učenja
- prenova gimnazij
- dobro opremljena učilnica, IKT

OVIRE – STARŠI

- ‚neposlušnost‘ staršev
- negativen odnos staršev do učiteljev
- nezainteresirani starši, ni podpore staršev
- starši preveč posegajo v avtonomijo učitelja
- prelaganje starševskega dela na učitelje

SPODBUDE – STARŠI

- sodelovanje staršev

OVIRE – ŠOLA

- menjava vodstva
- ravnatelj
- sestava aktivov
- ne vem kaj, koga bom poučevala
- nejasnost glede obremenitev v prihodnjem letu
- nerazumevanje ostalih učiteljev
- ni interesa pri učiteljih
- individualizem učiteljev, slabo sodelovanje
- drugačna mišljenja kolegic
- stagnacija učiteljev

SPODBUDE – ŠOLA

- naklonjena klima v kolektivu
- boljše sodelovanje z okoljem
- boljše sodelovanje z ostalimi učitelji, v kolektivu
- motivacija nekaterih kolegov
- boljši medsebojni odnosi
- podpora vodstva
- dobro timsko načrtovanje

OVIRE – UČENCI

- nemotiviranost učencev
- težavni in moteči učenci
- nizke sposobnosti učencev
- učenci s posebnimi potrebami
- kako spoznati učence in njihove navade
- ne sodelujejo
- glasne diskusije, glasnost pri pouku
- vsi ne pridejo do besede, zaidejo s teme
- učenje le za ocene
- disciplinski problemi

SPODBUDE – UČENCI

- motivirani učenci, vedoželjnost, sodelovanje učencev
- bolj aktivni, zadovoljni, samostojni učenci
- boljše razumevanje snovi pri učencih
- učenci trejo orehe
- da dijaki spoznajo, da jim UU res koristi
- da učenci opazijo, da nimajo delovnih navad

OVIRE – SAMI

- težko je spremeniti način dela
- časovni zalogaj, prevelika poraba časa
- pomanjkanje delovne energije, trenutna delovna utrujenost
- preobremenjenost, prenasičenost
- nepripravljenost
- kako se lotiti?
- strah pred neuspehom
- dodatno delo

SPODBUDE – SAMI

- bolj zanimiv pouk, vedno novi pristopi
- boljše delo, podajanje znanja, zanimiv pouk
- boljše vključevanje otrok v pouk
- dobri odnosi z učenci
- lastna motivacija, dobra volja, ljubezen do poklica
- zavedanje samoregulacije učenja, osebni interes do raziskovanja UU
- prilaganje drugačnim generacijam
- modeli, ki jih bom lahko uporabila v praksi
- preskusiti nova znanja, pridobljena na seminarju
- pomoč staršem
- strah za službo

UU V SLOVENIJI

- ZŠ: Uvajanje medpredmetne kompetence učenje učenja v pouk, 32 gimnazij, 2-letni projekt
- FF UM, ŠR, FF UL, MFDPŠ: Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje kompetenčnega pristopa k poučevanju s spodbujanjem kompetence učenja učenja na vseh nivojih VIZ, 162 zavodov, 4 leta
- ŠR: Sodobni pristopi k učenju, 85 zavodov, 4 leta
- Šolske svetovalne službe: posamezni tečaji, delavnice, poudarek na učenju učnih strategij
- ???

Eden od namenov projekta Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje kompetenčnega pristopa k poučevanju s spodbujanjem kompetence učenja učenja je bil spodbujanje razprave ter refleksije na šolski ravni ter krepitev zmožnosti učenja učenja celotne šole.

PO PROGRAMU UU

- več se pogovarjamo, teme UU so na pedagoških konferencah
- želje strokovnih delavcev po strokovnih razpravah
- želja učiteljev po predstavitvi dobre prakse
- povečanje medsebojnega spoštovanja in izmenjava izkušenj
- večja strpnost drug do drugega
- skupinsko delo in načrtovanje
- veselje nad uspehi kolegov
- odkrita kritika

- spodbujene analize učnih dosežkov
- potreba po izmenjavi informacij o učencih
- postali velika homogena skupina
- raje hodimo v šolo

Kvantitativni podatki tega ne potrjujejo, pokazalo se je, da je bilo doseženo le deloma, saj iz rezultatov evalvacije izhaja, da je program vplival bolj na krepitev zmožnosti na ravni učiteljev kot na ravni celotne šole.

	N	Povp. vr
Oblikovali smo skupno razumevanje pomena UU.	388	3,61
Pogosteje strokovno razpravljamo o UU.	393	3,46
Opredelili smo dejavnosti za razvijanje kompetence UU.	379	3,57
Oblikovali smo skupne usmeritve za razvijanje kompetence UU.	384	3,58
Izboljšali smo prakso UU.	389	3,58
Pogosteje si izmenjujemo primere dobre prakse.	393	3,59
Pogosteje strokovno razpravljamo o UU.	393	3,46
Bolje razumem pomen razvijanja kompetence UU.	367	3,80
Bolje razumem pomen lastne motivacije za delo z učenci.	364	3,83
Preizkusil/-a sem nove metode dela.	361	3,73
Uporabljam različne strategije globokega U.	360	3,79
Prenos znanja v prakso.	321	3,79
Preizkusili smo teoretična spoznanja.	385	3,81
Kritično sem ovrednotil/-a svojo prakso UU.	363	3,99

- UU – stvar šolskih politik ali strokovnjakov?
- podpora fakultet in javnih zavodov
- posamezna šola, vrtec, učitelj, vzgojitelj
- del šolskega polja, profesionalnosti

- ocenjevanje za UU

